

बीटी कापसाच्या किंमतीतील वाटीवरान राकेरा टिंकेत याचे कृषिमश्याना पत्र

नवी दिल्ली : बीटी कापसाच्या किमतीमध्ये वाढ होत आहे. त्यामुळे शेतकऱ्यांची डोकेदुखी वाढली आहे. याच पार्श्वभूमीवर भारतीय किसान युनियनचे राष्ट्रीय प्रवक्ते राकेश टिकैत यांनी केंद्रीय कृषिमंत्री शिवाराजसिंह चौहान यांना पत्र लिहिलं आहे. या पत्रात बीटी कापसाच्या वाढत्या किंमतीला आवार घालण्याची मागणीही टिकैत यांनी केली आहे.

टिकेत यांनी पत्रात बीटी कापसाच्या वाढत्या किमतीकडे लक्ष वेधलं आहे. ते म्हणाले, ‘केंद्रीय कृषी आणि शेतकरी कल्याण मंत्रालयाने २८ मार्च २०२५ रोजी बोलार्ड बीटी कापूस बियाण्यांच्या किमतीत गेल्या वर्षीच्या तुलनेत ३७ रुपयांची वाढ केली आहे. म्हणेचे ४.२ टक्के वाढ करण्यात आली आहे. खरीप हंगाम चार महिन्यांवर येऊन ठेपला आहे. त्यावेळी ही वाढ करण्यात आली आहे. परिणामी बीटी कापसाच्या व्यापाराशी संबंधित कंपन्यांना याचा फायदा होईल. बीटी कापसाच्या बियाण्यांच्या अपयशानंतरही केंद्र सरकारने बियाण्यांच्या किमती वाढवल्या आहेत,

ते निंदनीय पाऊल आहे.“ अशी टिकाही टिकैत यांनी यांनी केली आहे. पुढे टिकैत यांनी कापसाच्या घटत्या उत्पादनावर बोट ठेवलं. ते म्हणाले, ‘केंद्र सरकारने कापसाच्या बियाण्यांच्या किमती

वाढवण्याचा निर्णय घेतला आहे. हा निर्णय चिंताजनक आहे. बीटी कापसामुळे शेतकऱ्यांचे उत्पादन कमी होत आहे. त्यातच देशाच्या विविध भागांमध्ये किड-रोगांचा प्रातुर्भाव वाढला आहे.

बंदिस्त वाफे तयार करणारे यंत्र वापरा ; चांगला भाव मिळणारा 'गुलाबी लसूण'
कोरडवाहू जमीन पाणीदार बनवा

कोरडवाहू शेती ही नेहमी एकूण पडणाऱ्या पावसावर अवलंबून नसून ती पडणाऱ्या पावसाच्या पाण्यपैकी जमिनीत मुरणाऱ्या पावसाच्या पाण्यावर अवलंबून असते, हे लक्षत ठेवले पाहिजे. पावसाचे पाणी वाचविण्याचा सर्वांत कार्यक्षम आणि स्वस्त मार्ग जमिनीत मूळस्थानी जलसंधारणद्वारे मुखून पाणी ठेवणे. माती आणि जलसंधारणाच्या प्रभावी पद्धतिपैकी एक म्हणजे शेतात बंदिस्त वाफे तयार करणे. उत्तराला आडवे वाफे व उभे वाफे समांतर अंतराने जोडून बंदिस्त वाफे तयार करता येतात. हे वाफे तयार करण्यासाठी जास्त प्रमाणात मजुरांची गरज असते. हे काम जास्त कष्टाचे असल्यामुळे मजुरीमुळे खर्च वाढतो. अशा परिस्थितीत बंदिस्त वाफे जर यंत्राने केले तर कमी खर्चात जास्त चांगल्या प्रकारे हे काम होते. राहुरी येथील महात्मा फुले कृषी विद्यापीठातील अखिल भारतीय समन्वयीत कृषी अवजारे आणि यंत्रे संशोधन प्रकल्पामध्ये ट्रॅक्टरचलित फुले बंदिस्त वाफे बनविणारे अवजार विकसित केले आहे. या यंत्राने ६ मीटर लांबी व २ मीटर रुंदी असलेले बंदिस्त वाफे तयार करता येतात. वाफ्याच्या वरंब्याची उंची साधारणपणे २० ते २२ सेंटीमीतर राहते. यामुळे पडलेल्या पावसाचे पाणी मुरवणे किंवा वाहन जाणारे पाणी अडवणे शक्य होते.

यंत्राचे फायदे : जमिनीमध्ये ५० टक्के जास्त ओल साठवली जाते. पाण्याची आणि मातीची धूप रोखते, आर्द्रता वाचते आणि पिकाचे उत्पादन वाढते. या यंत्राच्या फार्मर्स फर्स्ट प्रकल्प, कृषी अवजारे व यंत्रे संशोधन प्रकल्प, राहुरी; कोरडवाहू शेती संशोधन प्रकल्प, सोलापूर प्रक्षेत्रावर चाचण्या घेण्यात आल्या. या यंत्राची प्रक्षेत्रीय कार्यक्षमता खूप चांगली आहे. त्यात रऱ्बी ज्वारीसाठी जमिनीत परतीच्या पावसाचे पाणी मुरविण्यासाठी बंदिस्त वाफे तयार केल्यामुळे रऱ्बी ज्वारीचे उत्पादन २ ते ३ किंटल पर्यंत वाढल्याचे आढळले.

वैशिष्ट्ये : हे यंत्र ३५ अशवशक्ती किंवा त्यापेक्षा जास्त अशवशक्तीच्या ट्रॅक्टरने चालवता येते. या यंत्राने एका दिवसात ४ ते ४.५ हेक्टर क्षेत्रावर बंदिस्त वाफे तयार करणे शक्य आहे. यंत्राच्या वापरामुळे पारंपरिक पद्धतीपे क्षाखर्चामध्ये ३० ते ४० टक्के बचत होते. पावसावर अवलंबून असणाऱ्या म्हणजेच कोरडवाहू पिकासाठी हे यंत्र जास्त फायदेशीर ठरते. उदा. ज्वारी, बाजारी, मका, डाळी आणि तेल बियाणे, काही नगदी पिके उदा. कापूस, एंडेल आणि भुईमूळे इ. परिणामी पिकाचे उत्पादन वाढते.

अवघ्या पाच महिन्याच्या कालावधीत येणाऱ्या गुलाबी लसणाला बाजारात मोठ्या प्रमाणात मागणी आहे. परंतु मागणीच्या तुलनेत पुरुवठा कमी असल्यामुळे या लसणाचे भाव वाढत चालले आहेत.

हायब्रीड लसणापेक्षा गावरान लसणाला ग्राहक पसंती दर्शवित आहेत, परंतु हे मिळणे अवघड झाले आहे. शेतकऱ्यांनी या गुलाबी लसणाच्या लागवडीकडे एक अधिक उत्पन्न मिळवून देणेरे पीक म्हणून बघणे गरजेचे आहे. कारण अवघ्या पाच महिन्यांच्या कालावधीत एका एकरमधून जवळपास तीन किंटल उत्पादन अपेक्षित असते. शहरी भागासह ग्रामीण भागातील भाजी मंडईमध्ये गुलाबी रंगाचा लसूण पहावयास पिलत नाही. मोठा व चांगल्या प्रतिचा लसूण मिळाला तरी त्याचा भाव ३५० रुपये असतो. हा लसूण काही मोजक्या शेतकऱ्यांकडे उत्पलब्ध असल्याचे दिसून येत आहे. काही नागरिक या लसणाला गावरान असे सुद्धा म्हणतात. दरम्यान, आठव्यां बाजारपेठे भाजीपाला नेहमीच मिळाला पाण्याच्या उपलब्धतेनुसार फल भाज्या भाव कमी जास्त होत असतात; परंतु हायब्रीड ऐवजी गुलाबी रंगाचा लसणाला नेहमीच मागणी असते. बरीच जिल्ह्यात अत्यल्प प्रमाणात गुलाबी दिसणाऱ्या गावरान लसणाची लागत केली जाते.

हवामान : या पिकास समशितो वाचावान उपयुक्त असते. मात्र असे उष्ण व अति थंड हवामान या पिकास नाही. पिकाच्या वाढीच्या काळात ७५ सेमीपेक्षा जास्त पाऊस पडत असल्यास पिकाची वाढ चांगली होत नाही. दिवसांचे २५ ते २८ ते ३० सेलिस अस व रात्रीचे १० ते १५ ते २० सेलिस अस तापमानात गढळत्याची चांगली वाढ होते. ऑक्टोबर ते नोव्हेंबर महिन्यात केलेली लागवड अधिक उत्पादन देते. उशिरा लागवड केल्याचा लसणाच्या कंदाचा आकार कमी होण्याचा वजन कमी भरते, परिणामी उत्पादन

घट ह

जमीन : मध्यम खोलीच्या भरपूर सेंद्रिय खते घातलेल्या रेती मिश्रित कसदार तणविरहित जमिनीत पीक चांगल्या प्रकारे घेता येते. हलक्या प्रकारच्या जमिनी, चिकण मातीच्या जमिनी लागवडीस योग्य नसतात.

सुधारित जाती : महाराष्ट्रामध्ये फुले नीलिमा, फुले बसवंत, गोदावरी, भीमा पर्पल या जाती असून या सर्वांचा रंग गुलाबी किंवा जांभळा असतो. गोदावरी वाणाचा स्वाद अगदी तिखट असून राहुरी विद्यापीठाने हे वाण विकसित कले आहे. लागवडीसाठी सुधारित जातीचे बेणे वापरावे.

आंतरपीक : लसून पिकामध्ये वाफ्यांच्या वरंब्यावर कोबी, कोथिबीर किंवा मुळा इत्यादी कमी कालावधीच्या पिकांची लागवड करता येते. तसेच लसणाची आंतरपीक म्हणून ऊस, मिरची, फळबांगामध्ये सुद्धा लागवड करता येते.

संत्रावर्गीय पिकावरील डिंक्या आणि इतर रोगांचा प्रकोप

अलीकडे संत्राबागांवर डिक्या व इतर रोगाचा
दुर्भाव दिसून येत असल्याने संत्रा उत्पादकांची
ता वाढली आहे. डिक्या हा रोग बुरेशीजन्य
सून, झाडाला कुठल्याही अवस्थेत होतो, परंतु
ीन लागवडीमध्ये याचा प्रादुर्भाव अधिकच
निकारक ठरतो. शेतकर्यानी या रोगाचे वेळीच
या व्यवस्थापन केल्यास आर्थिक नुकसान ठाटता
ल. प्रतिकूल हवामानामुळे शेंडेमर, डिक्याचा
दुर्भाव वाढत असल्याने संत्रा बागांना धोका
माणी याला खावे

दिंक्या रोगाचा प्रादुर्भाव व लक्षणे : दुर्लक्षित याच्या बागांत 'फायटोथोरो' बुरशीमुळे हा रोग घढळून येतो. डिंक गळणाऱ्या झाडावर विपरीत रेणाम होतो. या बुरशीमुळे साल व खोडामध्ये क साठतो. डिंकाच्या दाबामुळे झाडाची साली फाटते व डिंक ओगळू लागतो. कधी-धी साल गळून पडते, पाने यिवळी पडतात व यासुकतात. रोगाची लागण फळानाही होते. झावर तेलकट नारिंगी डाग दिसून येतात व गळून पडतात. झाडाच्या कुठल्याही अवस्थेत

हा रोग होतो, परंतु नवीन लागवडीमध्ये डिंक्याचा प्रादुर्भाव अधिकच हानिकारक ठरतो. या रोगाचा प्रसार उष्ण तापमानात म्हणजे २७ ते ३० डिग्री सेल्सिअस असताना बुरशी मोठ्या प्रमाणात वाढते. दुर्लक्षित संत्रा बागात बुरशीमुळे होणार्या डिंक्यार्गाचा प्रादुर्भाव दिसून येतो. त्यामुळे संत्रा उत्पादकांनी वैलीची प्रतिबंधात्मक उपाय योजना करणे आवश्यक असते.

असे करा व्यवस्थापन : रोग प्रतिकारक जातीचा जंबेरी खुंटावर जमिनीपासून १५ सेंटीमीटर अंतरावर डोळे भरावे. पाणी देताना झाडाच्या खोडाला दोन आळे पद्धतीने पाणी द्यावे, त्यामुळे पाण्याचा बुंधाशी संपर्क येणार नाही. रोगट भागावरील साल खरवडून काढावी व त्यावर बोर्डे पेस्ट लावावी. (एक भाग मोरचूद, एक भाग चुनाव व आवश्यक तेवढे पाणी) यामुळे रोगकारक बुरशीचा नाश होईल. ज्या ठिकाणाहून डिंक्यांची ओघळतो तेथील साल झाडाच्या आतील भागासाठी इजा होणार नाही अशा प्रकारे तीक्ष्ण चाकूने खरवडून काढावी. नंतर १% पोर्टेशियम परमँगेट या द्रावणाने

धुवून काढावी. नंतर जखमेवर ५० ग्रॅम मॅट्के (मॅट्टेलक्सिल ८% + मँकोझेब ६४%) किंवा फॉसीटिल एप्ल २० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण याप्रमाणे मिसळून पेस्ट लावावी. डायबॅक हा रोग प्रामुख्याने जंबेरीवर डोळे भरल्याने दिसून येतो याकरिता पहिली बाब म्हणजे, जंबेरीवर डोळे भरता इतर सुयोग खोडावर डोळे भरून कलात तयार करावीत. महाराष्ट्राकरिता मार्मालेड, अॅलिमो रंगपूर संत्राचे खोड उपयोगात आणावे.

ट्रिस्टेजा आणि ग्रीनिंग हे रोग मावा र सायला या किंडीमुळे पसरतात. या किंडीच्या व्यवस्थापनासाठी नागफूरी संत्राला नवती आल्यानंतर नीम तेल १०० मिली प्रति १० लीटर पाणी या प्रमाणात मिसळून १५ दिवसांच्या अंतराने दोफवारण्या कराव्यात. नीम तेल पाण्यात मिसळून नसल्यामुळे १० ग्रॅम डिटर्जंट पावडर प्रति १०० मिली नीम तेलात मिसळावे किंवा थायोमेथोकझारा २५ डल्ल्यूजी १ ग्रॅम प्रति १० लीटर पाणी किंवा इमिडाक्लोप्रिड १७.८ टके प्रवाही १.५ मिल प्रति १० लीटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.

१६०६ :	ग्रेट ब्रिटनने 'यूनियन जॅक'ला राष्ट्रीय ध्वज म्हणून मान्यता दिली.
१९६१ :	रशियाचा युरी गागारिन हा अंतराळात भ्रमण करणारा पहिला मानव बनला. त्याने अंतराळात १०८ मिनिटे भ्रमण करून पृथ्वीप्रदक्षिणा केली.
१९६१ :	सौवियेत संघाचा युरी गागारिन अंतराळात जाणारा प्रथम माणूस झाला.
१९६७ :	कैलाश नाथ वांछू यांनी भारताचे १० वे सरन्यायाधीश म्हणुन कार्यभार साभाळला.
१९७८ :	भारतातील मुंबई ते पुणे शहरादरम्यान पहिली डबल डेक्कर रेल्वे धावली.
१९९७ :	पूर्व प्राथमिक प्रवेशाकरता पाल्य अथवा पालकांच्या मुलाखती घेण्यास मनाई करण्याची तरतूद असणारे विधेयक विधानसभेत मंजूर.
१९९७ :	भारतीय पंतप्रधान एच.डी. देवेंगोडा यांचा राजीनामा.
१९९८ :	गेल्या शतकातील साठत्या दशकात हरीतक्रांती घडवून आणण्यात मोलालाची कामगिरी बजावणारे सी. सुब्रह्मण्यम यांना 'भारतत्म' हा सर्वोच्च नागरी सन्मान प्रदान झिंम्बाब्ले अधिकृतरीत्या झिंम्बाब्ले चे डॉलर हे चलन सोडून दिले.
२००९ :	

जन्मदिवस | जयंती | वाढदिवस

- ५९९ : जैनांचे २४ वे तीर्थकर महावीर यांचा जन्म.

१३८२ : मेवाडचा महापाराक्रमी राजा संग्रामसिंग ऊर्फ राणा संग चैत्र व. ९

१८७१ : वासुदेव आपटे - आनंद या लहान मुलांच्या मासिकाचे संस्थापक व संपादक.

१८८५ : महोजोदोडोची शोध करणारे भारतीय पुरातत्व व संग्रहालय तज्ज राखलदास बनर्जी यांचा जन्मदिन.

१९१० : पु.भा. भावे (पुरुषोत्तम भास्कर भावे) - मराठीतील प्रतिभासंपन्न लेखक.

१९१४ : कृष्ण गंगाधर दिक्षीत ऊर्फ कवी संजीव - 'सासरमाहेर', 'भाऊबीज', 'चाळ माझ्या पायांत' या चित्रपटांचे त्यांनी कथा, संवाद व गीतलेखन केले होते. (मृत्यू: २८ फेब्रुवारी १९९५)

१९१७ : विनू मांकड - सलामीचे फलंदाज व डावखुरे मंदगती गोलंदाज (मृत्यू: २१ ऑगस्ट १९७८)

१९३२ : लक्ष्मण कादिरमगार - श्रीलंकेचे पराराष्ट्रमंत्री, मुत्सद्वी, वकील व तामिळ नेते (मृत्यू: १२ ऑगस्ट २००५)

१९३७ : साली भारतीय हिंदी चित्रपट क्षेत्रांतील सुप्रसिद्ध गीतकार व अभिनेते गुलशनकुमार मेहता यांचा जन्मदिन.

१९४३ : सुमित्रा महाजन - लोकसभा अध्यक्ष

१९५४ : सफदर हश्मी - मार्कर्सवादी विचारसरणीचे पथनाट्यकार, लेखक, दिग्दर्शक, कवि आणि गीतकार. (मृत्यू: २ जानेवारी १९८९)

१९८१ : तुलसी गॅर्ड्वार्ड, अमेरिकेच्या प्रतिनिधीगृहात निवड झालेली पहिली हिंदू व्यक्ती.

मृत्यु । पुण्यतिथी । स्मृतिदिन

- १२३६ :** दिल्ली येथील सल्तनत सत्तेचे शासक सुलतान म्सउद्दीन इल्तुतमिश यांचे निधन.

१७२० : बाळाजी विश्वनाथ भट तथा पहिला पेशवा (जन्म: १ जानेवारी १६६२)

१८१७ : चार्ल्स मेसिअर - फ्रेन्च खगोलशास्त्रज्ञ (जन्म: २६ जून १७३०)

१९०६ : महायोपायाच्या पण्डिट महेशचंद्र 'न्यायरत्न' भट्टाचार्य (जन्म: २२ फेब्रुवारी १८३६)

१९४५ : फ्रॅक्किलिन डी. रुझव्हेल्ट - अमेरिकेचे ३२ वे राष्ट्राध्यक्ष (जन्म: ३० जानेवारी १८८२)

२००१ : भारताच्या माहिती तंत्रज्ञान क्षेत्रातील एक अग्रणी व्यक्तिमत्त्व आणि नॅशनल असोसिएशन आँफ सॉफ्टव्हेअर आँड सर्विस कंपनीज चे अध्यक्ष देववांग मेहता यांचे ऑस्ट्रेलियात निधन (जन्म: १० ऑगस्ट १९६०)

२००१ : पै. चंबा मुत्ताल - हिंदकेसरी

२००१ : स्माईली चे जनक हार्वे बॉल यांचे निधन. (जन्म: १० जुलै १९२१)

२००६ : राजकुमार - कन्नड चित्रपट अभिनेता व गायक (जन्म: २४ एप्रिल १९२१)

